

Heineken Young Scientists Awards 2018

Laudatio door Corien Prins, voorzitter van de jury voor Heineken Young Scientists Awards 2018

Inleiding

Al meer dan vijftig jaar eren Heineken Prijzen bijzondere wetenschappers, allemaal met reputaties die zijn gebaseerd op tientallen jaren van onderzoek. Acht jaar geleden werd daar een nieuwe categorie prijzen aan toegevoegd, één die de aandacht vestigt op wetenschappers uit jongere generaties.

De 'Heineken Young Scientists Awards' huldigen onderzoekers die al jong als voorbeeld kunnen dienen voor andere jonge wetenschappers. De prijzen willen jonge talenten stimuleren om door te gaan, en ze presenteren als rolmodellen voor nog jongere generaties. Dat is belangrijk, want de wereld heeft jonge mensen nodig om te helpen antwoorden te vinden op grote uitdagingen.

Vanaf dit jaar worden Young Scientists Awards toegekend in vier categorieën, die samen wetenschappelijk onderzoek in de volle breedte dekken: De Geesteswetenschappen, de Sociale Wetenschappen, de Natuurwetenschappen en Medische en Biomedische wetenschappen.

Als voorzitter van de jury heb ik het voorrecht om de winnaars van dit jaar aan u te introduceren en heel kort iets te vertellen over hun werk.

Geesteswetenschappen

Staat u mij toe te beginnen met de prijs voor de Geesteswetenschappen.

Onze laureaat in deze categorie studeerde rechten en criminologie. Ze promoveerde op onderzoek naar de ontwikkeling van Nederlandse wetgeving op het gebied van antiterrorisme. Nu is ze hoogleraar Rechtssociologie aan de Universiteit Leiden, maar ook verbonden aan universiteiten in de Verenigde Staten, Noorwegen en Canada.

Ze onderzoekt hoe wetten en regels enerzijds en het politieke debat anderzijds elkaar sterk beïnvloeden. Zo stelde ze vast dat ooit gescheiden rechtsgebieden als veiligheid en migratie met elkaar verweven zijn geraakt. Ze laat zien hoe angst voor buitenstaanders effect heeft op wetten en hun toepassing bijvoorbeeld via etnische profilering of in de opvang van vluchtelingen.

Maartje van der Woude is een inspirerende, eigenzinnige, gedreven jonge onderzoeker, die zeer gemotiveerd is om ook de interactie met het brede publiek te zoeken.

Vanaf deze maand is ze te gast bij de Universiteit van Californië in Berkeley. Dat verklaart mede waarom ze er hier vandaag helaas niet bij kan zijn. Aan haar twee promotoren is gevraagd straks namens haar de prijs in ontvangst te nemen. Ze zal het niet kunnen horen, maar laten we haar toch trakteren op een groot applaus.

Medische en biomedische wetenschappen

De tweede prijs wordt toegekend in de Medische en Biomedische wetenschappen.

De laureaat in deze categorie werd deze week 30 jaar. Dat maakt hem vandaag de jongste ontvanger van een Heinekenprijs.

Hij studeerde bio moleculaire wetenschappen, en promoveerde op massaspectrometrisch onderzoek naar het hepatitis-B-virus. Dat klinkt eenvoudiger dan het was, maar onze laureaat is niet het type dat kiest

voor eenvoudige, voor de hand liggende wegen. Hij laat grote onafhankelijkheid zien, als iemand die zijn eigen pad kiest.

Tegen het advies van zijn promotor in, vertrok hij naar Seattle een keus die toch heel goed uitpakte: Hij publiceerde artikelen in toonaangevende tijdschriften over de structuur van diverse virussen en biologische moleculen.

Sinds zijn terugkeer heeft hij zich nog niet willen vastleggen op één onderwerp of één bepaalde universiteit. In plaats daarvan richtte hij zijn eigen bedrijfje op. Met zijn uitzonderlijke kennis van microscopie en spectrometrie zet hij nu samenwerking op met diverse universiteiten en start-upbedrijven.

De jury was niet alleen onder de indruk van zijn talent en kennis maar ook van zijn creatieve zelfstandigheid en zijn grote durf. Graag nodig ik dan ook uit op het podium: Joost Snijder, winnaar van de Heineken Young Scientists Award in de Medische en Biomedische Wetenschappen.

Social Sciences

De volgende prijs werd toegekend in de Sociale Wetenschappen.

De laureaat in deze categorie studeerde klinische en gezondheidspsychologie, en promoveerde op hersenscans bij mensen met depressies of angststoornissen. Nu bouwt ze voort op dat werk als onderzoeker bij het UMC Groningen.

Ze wil begrijpen welke factoren in het brein mensen kwetsbaar maken voor aandoeningen zoals schizofrenie en ernstige depressiviteit. Wat maakt sommige hersenen gevoeliger voor lang durende psychiatrische aandoeningen?

De jury bewonderde haar motivatie om bruggen te bouwen en verbindingen te leggen. Haar onderzoek combineert inzichten uit vele disciplines, van neuroradiologie tot klinische psychiatrie. Maar ze is ook medeoprichter en voorzitter van een groep jonge onderzoekers afkomstig van alle faculteiten in haar universiteit. Door hen samen te brengen, helpt ze de wetenschap nieuwe wegen vooruit te vinden.

Graag een hartelijk welkom voor Marie-José van Tol, winnaar van de Heineken Young Scientists Award in de Sociale Wetenschappen.

Natuurwetenschappen

De laatste prijs is bestemd voor een onderzoeker in de natuurwetenschappen.

De laureaat in deze categorie studeerde geologie, de wetenschap van de aardkorst. Hij promoveerde op een nieuwe methode om de ouderdom van diepe gesteenten te bepalen. Die kennis is cruciaal om uit te zoeken hoe onze planeet miljoenen jaren geleden. reageerde op klimaatverandering en hoe het dat tegenwoordig zal doen.

Hoe warm werd het toen? Hoe veranderden stromingen in de oceaan? Welke van deze twee deden vooral de ijskappen smelten en de zeeniveaus stijgen?

Zijn huidige onderzoek gaat dieper in op precies deze vragen. Afgelopen zomer kreeg hij een grote Europese beurs, bedoeld om ons te helpen preciezer te voorspellen hoe veel en hoe snel het water in de zee omhoog zal gaan. Zullen onze kinderen de Noordzee één meter zien stijgen? Of twee? Of zelfs drie? Wanneer en op welke hoogte zal het stoppen? Het zijn een paar van de meeste urgente onderzoeksvragen van deze tijd.

De jury was onder de indruk van de grote internationale erkenning die deze laureaat al heeft weten te krijgen. Hij loopt wereldwijd mee voorop in onderzoek naar de aardse klimaatgeschiedenis. Tegelijk inspireert hij nieuwe generaties dankzij interactie met een breed publiek.

Daarom ook graag een warm welkom voor: Peter Bijl, winnaar van de Heineken Young Scientists Award in de Natuurwetenschappen.

Slot

Dames en heren, daarmee is een einde gekomen aan het werk van de jury.

Het was een voorrecht om prima winnaars van Heineken Young Scientists Awards te kiezen. Het was bovendien een waar genoegen om over tientallen andere uitstekende en gepassioneerde jonge onderzoekers te vernemen die waren genomineerd.

We konden maar vier winnaars kiezen, maar veel anderen functioneren óók als lichtende voorbeelden voor toekomstige generaties wetenschappers. Laten we hun allemaal blijven ondersteunen.